

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

№ М.О. 53

..... 08.06.1995

СОФИЯ

ДК. № 16/29
Дата 08.06.1995

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ
СЪД
НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от

МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

по

конституционно дело No 11 от 1995 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Чл. 18 от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (обн., ДВ, бр. 38 от 1992 г., изм. и доп., бр. 51 от 1994 г.) от една страна **определя условия и ред за обезщетяване на бивши собственици на огържавени недвижими имоти**, собствеността върху които не може да бъде възстановена, а от друга, **създава правна възможност за придобиване на дялове или акции от държавни или общински предприятия срещу прехвърляне на собствеността върху недвижими имоти**, които са включени в дълготрайните активи на тези предприятия и върху които е възстановено правото на собственост.

Съгласно чл. 18, ал. 1 от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (ЗППДОБП) право да получат

съответна част от акциите или дяловете на дружествата, образувани от държавните или общински предприятия, имат:

- собствениците на недвижими имоти, чиято собственост е възстановена при условията и по реда на Закона за възстановяване на собствеността върху огържавени недвижими имоти (ЗВСОНИ) и на Постановление No 60 на Министерския съвет от 1992 г. за прилагане на параграф 2, ал. 1 от ЗВСОНИ, и

- бившите собственици на недвижими имоти, огържавени по закони, укази или актове на Министерския съвет в периода от 1946 до 1962 г. без тези по чл. 26 от Закона за държавните имоти и чл. 101 от Закона за собствеността, които съществуват реално и представляват част от дъглотрайните активи на държавни и общински предприятия, но собствеността върху тях не е възстановена при условията и по реда на ЗВСОНИ.

Първоначалният текст на чл. 18, ал. 1 от ЗППДОБП преди изменението му предвиждаше, че собствениците на огържавени имоти по чл. 18, ал. 1 от ЗППДОБП **имат право да получат** съответна част от дяловете или акциите на дружеството, образувано от предприятието, част от дъглотрайните активи на което са огържавените имоти. Тази редакция на текста безспорно създаваше възможност за собствениците на недвижими имоти да искат по свой избор реално предаване на владението върху собствения им недвижим имот или получаване на съответна част от дяловете или акциите на предприятието, а освен това даваше основание да се приеме, че това не е единствена и задължителна форма на обезщетение за бившите собственици, чиято собственост не е възстановена, и че те имат право на избор дали да получат обезщетение в дялове или акции от предприятията, или да искат обезщетение при условия и ред, определени с друг закон, като лица по смисъла на чл. 3, ал. 3 от ЗВСОНИ.

С изменението на ЗППДОБП изразът "**имат право да получат**" бе заменен с думата "**получават**". В тази връзка се постави въпросът дали с изменението на текста законът изключи правото на собствениците на недвижими имоти, чиято собственост е възстановена, да изберат дали да искат от предприятието реално предаване на владението на собствения им недвижим имот или да

получат съответна част от дяловете или акциите на предприятието, като постанови, че те получават задължително част от дяловете или акциите на предприятието и по този начин им отне правото на собственост. В искането на групата народни представители за установяване противоконституционността на чл. 18 от ЗППДОБП се поддържа становището, че законът изключва възможността за избор на собствениците и след изменението на чл. 18 вече не съществува възможност за собствениците да поускат не дялове или акции от предприятието, а предаване на владението на собствения им недвижим имот, и следователно по отношение на тях чл. 18 от ЗППДОБП урежда не възможност за придобиване на дялове или акции срещу внасяне на собствен недвижим имот в капитала на предприятието, а условия и ред за отчуждаване на недвижим имот и обезщетяването за извършеното отчуждаване.

Считаме, че това становище не може да бъде споделено. Основание за този извод ни дава фактът, че с изменението на ЗППДОБП не бе изменен параграф 6, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби (ПЗР) на ЗППДОБП, съгласно който лицата, чиято собственост е възстановена по ЗВСОНИ, могат да заявят своето вещно право пред органа по чл. 3 от закона най-късно в двумесечен срок след обнародване на решението за приватизация на предприятието, в което е включен съответният имот, а ако не направят това, имат право само на обезщетение. Този текст от момента на влизане в сила на ЗППДОБП и досега урежда реда, по който собствениците на недвижими имоти, включени в дълготрайните активи на държавни и общински предприятия, могат да поускат предаване на владението на собствения им недвижим имот. В параграф 6, ал. 1 изрично се посочва, че става дума именно за лицата, чиято собственост е възстановена по силата на ЗВСОНИ, и безспорно е, че вещното право е именно тяхното право на собственост, тъй като правото да се получат съответна част от дяловете или акциите не е вещно право, а е право на обезщетение, което има характер на обезщетение за вреди, причинени от деликт. Следователно при действието на параграф 6, ал. 1 от ПЗР на ЗППДОБП по отношение на тази категория лица и след изменението в текста на чл.18, ал.1 от закона се запазва възможността да поускат да им бъде предадено владението на

собствения им недвижим имот, в срока по параграф 6, ал. 1 от ПЗР на ЗППДОБП и само ако не направят това в посочения срок, те имат право на обезщетение - т.е. право да получат съответна част от дяловете или акциите на предприятието, в чийто дълготрайни активи е включен имотът.

Това означава, че и след изменението на ЗППДОБП по отношение на тази категория лица чл. 18, ал. 1 от ЗППДОБП създава правна възможност, но не и задължение, за придобиване на дялове или акции срещу прехвърляне на право на собственост върху недвижим имот, а не регламентира условия и ред за отчуждаване на недвижим имот и обезщетяването на извършеното отчуждаване.

По наше мнение посоченото по-горе изменение в текста на чл. 18, ал.1 от ЗППДОБП е направено с цел да бъде изключена безусловно възможността на втората категория лица - бившите собственици, чиято собственост не е възстановена, да искат друго обезщетение за одържавените им недвижими имоти, освен съответна част от дяловете или акциите на предприятието, част от дълготрайните активи на което е недвижимият имот. В тази връзка изменението в текста на чл. 18, ал. 1 от закона би могло да се обясни със създаването на новата алинея 3 на параграф 6 от ПЗР на ЗППДОБП, която предвиди обезщетяване чрез инвестиционни бонове за лицата по чл.чл. 106, 108, 15, ал. 2, и чл. 24, ал. 5 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, и по чл. 3, ал. 3 от ЗВСОНИ. С изменението в текста на чл.18, ал.1 от закона бе отнета възможността на лицата по чл. 3, ал. 3 от ЗВСОНИ, които са и бивши собственици по смисъла на чл. 18, ал. 1 от ЗППДОБП и в това си качество имат право на обезщетение чрез съответна част от дяловете или акциите на предприятието, да искат вместо това или едновременно с това и обезщетение чрез инвестиционни бонове. И това е така, тъй като бившите собственици на недвижими имоти, одържавени по закони, укази или актове на Министерския съвет в периода от 1946 до 1962 г. без тези по чл. 26 от Закона за държавните имоти и чл. 101 от Закона за собствеността, които съществуват реално и представляват част от дълготрайните активи на държавни и общински предприятия, но собствеността върху тях не е

възстановена при условията и по реда на ЗВСОНИ, са също лица по чл. 3, ал. 3 от ЗВСОНИ.

По отношение на тази категория лица чл. 18, ал. 1 регламентира условията и реда за обезщетяването им за огържавени недвижими имоти, върху които не е възстановено правото им на собственост. Такива функции текстът изпълнява и по отношение на лицата, чието право на собственост е възстановено, но са пропуснали да заявят своето вещно право пред органа по чл. 3 от закона в срока по параграф 6, ал. 1 от ПЗР на ЗППДОБП, и съгласно текста имат право само на обезщетение, т.е. те имат право да получат съответна част от дяловете или акциите на предприятието.

Следователно чл. 18 от ЗППДОБП урежда приватизирането на държавни и общински предприятия от една страна чрез прехвърляне на дялове или акции като обезщетение по смисъла на чл. 3, ал. 3 от ЗВСОНИ или от друга, чрез прехвърляне на дялове или акции срещу внасяне на собствен недвижим имот в капитала на предприятието, извършено само и единствено по волята на собственика, а не регламентира условия и ред за отчуждаване на недвижими имоти и обезщетяването за извършеното отчуждаване, без съгласието и против волята на собственика.

Възприемането на застъпеното становище означава, че **чл. 18 от ЗППДОБП не нарушава и не отнема правото на собственост на гражданите, възстановено по силата на ЗВСОНИ, и следователно не е в противоречие с чл. 17, ал. 3 от Конституцията на Република България.**

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/